



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

158. An in casibus, quibus licitum est sumere Eucharistiam ante confessionem, opus sit elicere actum contritionis? Et notatur, quod si talis bona fide putat se contritum, potest hoc Sacramentum sumre ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

§. 1. POnitur casus, quando sacerdos est Religiosus, & solum habet presentem sacerdotem laicum, & habet aliqua peccata gravia cum aliqua infamia, tunc dicit Summa Rosella *verb. Communio*, quod potest communicare sine Confessione ad vitandam infamiam suae Religionis. Sed hoc mihi videtur improbable, quandoquidem parva, vel nulla sequitur infamia Religionis.

2. * Alius casus ponitur à quibusdam, quando, scilicet, aliquis habet, presentem sacerdotem, cui potest confiteri ex privilegio; vult tamen communicare sine Confessione, quoniam non vult confiteri nisi proprio sacerdoti. Et probatur ista sententia: quia nullus tenetur uti privilegio: sed confiteri tali sacerdoti est privilegium: ergo non tenetur illi confiteri. Sed etiam casus iste est improbabilis; quoniam talis communicans habet presentem sacerdotem sufficientem; ergo habet copiam Confessoris.

3. Ad argumentum verò in oppositum factum distinguitur major propositio: quando privilegium est necessarium ad servandum aliquod præceptum, negat: alias transeat: præcipue quando præceptum est divinum; quoniam quando illud præceptum est humanum, probabilis est sententia, quod non tenetur homo uti privilegio: ut servet illud: ut si sit cessatio à divinis in aliqua civitate, & concedatur facultas alicui Ecclesiae, ut in illa agatur res sacra, tunc probabilis est, quod non tenetur populus audire Missam, quoniam secundum leges cessationis à divinis sunt excusati, & est privilegium, quod celebratur in illa Ecclesia, quò privilegio dicitur probabiliter, quod non tenetur uti. Et hæc omnia notat Nugnus in 3. p. tom. 1. q. 80. art. 4. diff. 2.

4. Notandum est etiam, quod non est censenda Confessoris inopia ex eo tantum, quod deest proprius, cui possit devotius, & utilius confiteri, contra Sylvest. *Eucharist. 3. q. 1. 4.* qui tamen hoc sub dubio allerit, pro quo citat Richardum, qui in 4. dist. 17. art. 3. *quest. 6.* id expresse docet. Ratio autem est: quia reverentia huic sacramento debita prævalet privatae utilitati, & devotioni. Neque etiam censenda est Confessoris inopia: quia tantum adest sacerdos, cui non nisi ex privilegio confiteri potest; nam reverà in tali casu non deest copia Confessoris; proinde teneris in eo evenit uti privilegio ad observantiam huius præcepti. Sicut teneris eo uti ad præceptum annuæ Confessionis servandum. Et ita docet Amicus in *Curs. Theol. tom. 7. disput. 26. sect. 2. n. 14.* Et circa omnia *superius* dicta unde etiam Averlam de *Sacram. Eucharist. quest. 6. sect. 8.* & Fagundez de *præcept. Ecclesiæ, præcept. 3. lib. 3. c. 9. num. 17. & 18.*

5. Aliqui etiam ponunt alios casus, sed malè, de quibus sic ait Garcias, in *sum. mor. tr. 3. diff. 5. dub. 1. punct. 5. n. 47.* [Algunos Autores estien den la doctrina pueñta otros quatro casos. El primero, al sacerdote povre, el qual por non privarle de la limosna de la Missa para passar, dizenque puede celebrar con solo acto de contricion, no aviendo Confessor. El segundo, al Capellan, à quien le obliga su Capellania à celebrar. El tercero, quando ay cuerpo presente, se ha de dezir Missa de die obitus, y no ay otro que la diga. El quarto, quando ay bodas, y se ha de dezir Missa nupcial; però la comun de los Doctores no admite estos casos, sino huviere infamia, ò nota en la omision, porque lo demas seria abrir la puerta à la relaxacion, y dar ancha mano para dexar de confessarse, y assi fi no ay infamia, o otras circunstancias que excusen precisamente, los casos pueñtos no bastan.] Ita ille. Itaque non est extendenda licentia celebrandi absque Confessione ad

Tom. I.

hos casus. Primò, quando pauper sacerdos habet jus præter finem boni communis sacrificij, ut accepta stipe sustentetur ex Missa. Ita ex aliorum opinione docet Henricus lib. 8. *Euchar. c. 46. n. 6.* & citat ad marginem, *litera T. Tabien. verb. Missa, §. 31.* & dicit ibi, ita expresse tenere Sylvest. *verb. Eucharistia 2. §. 7.* Sed ego perattentè legi Sylvestrum, & expresse non reperire: nec talem necessitatem probò; quia jus stipis ad sustentationem præcisè sumptum non est causa sufficienter excusans; & alioqui nimia licentia daretur sacerdotibus ad celebrandum sine Confessione; & idèd meo iudicio censeo, in eo casu nunquam esse excusandum sacerdotem à gravi irreverentia, & sacrilegij peccato. Secundò, si sacerdos teneatur ex obligatione capellaniae, aut ex ea obligatione, quam quidam sacerdotes habent, dicendi triginta Missas continuas. Ita docent Sylvest. & Henricus citati. Verùm ex præcisà hac obligatione, nisi alia circumstantia excusantes occurrant, hunc sacerdotem non excusabo à gravi peccato sacrilegij: quia, ut modo dixi, jus stipis ad sustentationem sacerdotis non censeri debet necessitas sufficienter excusans, alioqui daretur magna licentia sacerdotibus sacrum hoc mysterium contemnendi, & minus reverenter tractandi: tunc autem illum excusabo, quando etiam incidere in occasionem generandam, asciscendamque sibi infamiam, si non celebraverit. Addunt aliqui, etiam pro benedictione nuptiali danda sponis, posse quoque sacerdotem, si desit copia Confessoris, contritum Missam celebrare; quia obligatio accipiendae benedictionis, & dandae, dum petitur, videtur causa satis urgens, ad excusandam obligationem præcepti divini præmittendi Confessionem ante Communionem.] Ita Henricus allegatus. Nam, quamvis ille id referat ex aliorum opinione, tamen id non improbat, neque in textu, neque ad marginem; quare videtur hanc necessitatem approbare: quia illius mos est, statim vel in textu, vel in margine improbare, quæ non approbat; & sic consequenter dicendum est, illum numerosos casus approbare, cum similiter eos non improbet. Verùm ego etiam hanc necessitatem non probò; quia obligatio suscipiendi benedictionem nuptialem, iuxta meliorem opinionem, non obligat nisi sub veniali tantum, nisi fortè in eo casu contingeret sibi infamiam, non celebrando, maxime presentibus multis, qui ipsos sponso sociarent. Et hæc omnia docet Fagundez *ubi supr. num. 8.* licet contra ipsum Leandr. de *Sacram. tom. 2. tr. 7. q. 32.* teneat, Sacerdotem, qui ex obligatione capellaniae, aut elemosynæ acceptæ teneatur offerre Sacrum, posse deficiente Confessore sine prævia Confessione celebrare. Sed ego puto non esse recedendum à sententia Fagundez, Garciae, & aliorum.

RESOL. CLVIII.

An in casibus, quibus licitum est sumere Eucharistiam ante confessionem, opus sit elicere actum contritionis? Et notatur, quod si talis bona fide putat se contritum, potest hoc Sacramentum sumere, neque peccaturum, si subdubitet, nam sufficientem habeat contritionem. Et queritur, quando actus doloris & contritionis elici debet à Sacerdote, cum deest copia Confessorij, & adest urgens necessitas celebrandi, an ante inchoationem Missæ, vel ante consecrationem? Et quid, si Sacerdos recordetur de peccato mortali post consecrationem? Et deducitur, quod tangere corpus Christi in peccato mortali non est peccatum mortale. Etiamque curissime inferitur Confessarium non peccare mortaliter, si incipiat audire confessionem in peccato mortali, dummodo ante absolutionem conterat.

R. 2. Et

Et tandem quaeritur, an dari possit casus, in quo quis possit communicare cum conscientia peccati mortalis, ut v. g. si quis mox Eucharistiam est sumpturus, & in circulo de aliquo mortali recordatur? Ex p. 9. tract. 3. Ref. 19.

§. 1. **N**on desuerunt aliqui Theologi recentiores, qui docuerunt, sufficere in eo casu attritionem, etiam si cognita sit: quia existimatio contritionis per se nihil confert vel ad effectum Sacramenti, vel ad dignam dispositionem; sed solum potest excusare à peccato, seu transgressione præcepti de habenda contritione, si illud esset impositum: hic autem nullum invenitur tale præceptum, & ideo non est necessaria illa existimatio contritionis, ut dignè accedat is, qui attritionem habet. Ad quam sententiam addunt, Sacramentum hoc per se institutum esse ad dandam gratiam primam, & consequenter ad remittendum mortale peccatum; tamen cum quodam ordine ad Confessionem, quæ si fieri potest, antecedere debet: quando ergo id fieri non potest, imitari potest hoc Sacramentum, cætera, quæ per se instituta sunt ad dandam gratiam primam: si ergo illa dignè recipiuntur cum attritione cognita; ita & hoc Sacramentum in prædicto casu. Deinde, licet Confessio præcipiatur ante Communionem, ut homo accedat ad hoc Sacramentum jam justificatus; tamen hic est finis, non materia præcepti; ergo cum in præsentem non possit fieri Confessio, quæ est materia præcepti hujus, ex vi illius non obligatur homo, ut per contritionem prius justificetur, quàm ad hoc Sacramentum accedat; ergo nullo jure obligatur.

2. His tamen non obstantibus, dicendum est, eum, qui habet conscientiam peccati mortalis, & confiteri non potest, teneri ad habendam prius contritionem, quàm ad hoc Sacramentum accedat. Atque adeo nunquam dignè accedere, nisi probabiliter, & inculpabiliter existimet, sibi esse peccatum per contritionem remissum. Hæc assertio tam certa est, ut contraria, nec probabilis sit, nec sine temeritate defendi posse videatur. Et in hoc conveniunt omnes Doctores: nam Cajetanus, & qui cum eo negant necessitatem confessionis, ut certum supponunt necessitatem contritionis; & quia hæc satis est, ut homo constituatur in gratia, colligunt Confessionem non esse necessariam. Eodem modo opinantur, qui præceptum Confessionis præmittenda admittunt, Ecclesiasticum tamen, non divinum; ut videre est in Medina, & Corduba de Confess. quest. 17. alij verò, qui præceptum Divinum Confessionis agnoscunt, à fortiori docent esse necessarium accedere sine conscientia peccati mortalis, quod aperte docet D. Thomas. Qui autem solam attritionem habet cognitam, cum conscientia peccati mortalis accedit, quia conscientia non dicit affectum, sed scientiam talis status: ille autem, qui sic est dispositus, scit se adhuc esse in peccato mortali. Ergo, &c. Et hæc omnia docet Suarez in 3. p. tom. 3. disp. 66. sect. 5. & alij, quos citat, & sequitur Garcias in Summa, tract. 3. diffinit. 5. dub. 1. punct. 6. n. 73.

3. Itaque assero, quibus casibus potest aliquis communicare sine prævia Confessione, eum debere conari ad contritionem eliciendam. Notandum tamen cum Præposito in 3. part. quest. 80. artic. 3. dub. 3. num. 15. quòd si talis bona fide putet se contritum, potest hoc Sacramentum sumere, neque peccaturum, si subdubitet, nam fortè sufficientem habeat contritionem: nam morale iudicium, quod de nostris actibus formare possumus, non necessariò excludit omnes motus dubitationis.

4. Nota verò, quòd post hæc scripta inveni Zardum in direct. Theolog. part. 3. de Sacram. Eucharist. c. 7. sic asserere: [Secundò considero, quòd dum Sacerdos ducitur necessitate ad communicandum sine Confessione, tunc debet conteri, quantum sibi possibile est, pro illo tempore, & dolore, quòd confiteri non possit: quia aliter non suppleret. Sed hæc contritio, etsi optima sit, & tutius sit, ut celebraturus contritus accedat, & non tantum attritus; tamen videtur mihi sustentabile, ut cum sola attritione cognita, (intensiva tamen,) quæ dicitur contritio appetitiva, possit accedere, his concurrentibus: Primò, ut pro ipso non stet, quòd doleat de peccato, quantum potest pro illo tunc. Secundò, quòd iudicet, se cum Sacramento non esse in statu peccati mortalis: quia, quamvis Communionem non sumperit, tamen ad eam continuò tendit, unde iudicat se in statu gratiæ de propinquo, imò in instanti Communionis, quando debet esse in gratia, quòd tunc eam obtinebit: nam sic est in ultima dispositione ad eam: ultima autem dispositio ad formam, secundum naturales, est ejusdem ordinis cum forma; & secundum morales, quod parum distat nihil distare videtur.] Ita ille, an probabiliter iudicent alij.

5. Non deseram hic etiam apponere id, quòd quaerit Garcias ubi sup. n. 78. ubi sic ait: [Quando, ò en qual punto tendrà obligacion uno de hazer acto de contricion? Pongo exemplo: acuerdasse le à uno estando diciendo los Kyries, que ha dexado en la proxima Confession un pecado mortal de confesar, ò que le ha cometido y no fe ha confesado, por no acordasse, si deve luego hazer acto de contricion, ò si bastará antes de confagrar, y fimir? Y responde, que bastará que lo haga en el Memento primero: y si fe acuerda del inmediatamente despues de la confagracion que bastará le haga quando dize: *Domine, non sum dignus*, &c. porque el estado de gracia solo se quiere para confagrar, y comulgar, y no para hazer las demas ceremonias de la Missa; luego bastará, que se haga para estas ocasiones. Verdad es, que la santidad de toda aquella accion de la Missa pide, que procure el Sacerdote lo mas presto que pudiere hazerlo, mayormente aviendo comodidad.] Ita ille, & ante illum Eminentissimus Lugo de Sacram. Euchar. disp. 14. sect. 6. n. 134.

6. Itaque, si quaeras, quando actus contritionis elici debet, cum deest copia Confessarij, & adest urgentis necessitas? Respondeo, ante inchoationem Missæ: non enim est decens inchoare illud Sacrificium, nisi in gratia. Aliqui non damnant de mortali, si actus contritionis eliciatur ante consecrationem: quia non desunt Doctores asserentes Confessarium non peccare mortaliter, si incipiat audire Confessionem in peccato mortali, dummodo ante absolutionem conterat.

7. Sed, quid, si Sacerdos recordetur de peccato mortali post consecrationem? Respondeo, quòd debet elicere actum contritionis in Memento Mortuorum. In rigore tamen aliqui asserunt sufficere ante sumptionem, dum dicit: *Agnus Dei*, &c. vel *Domine, non sum dignus*, &c. Vide circa supradicta Averlam de Sacram. Euchar. q. 8. sect. 7.

8. Nec obstat dicere, quòd sic faciendo, tangeret Corpus Christi in peccato mortali, dum benedicit cum Hostia, vel illam frangit, &c. Respondeo enim cum Hurtado de Sacram. disp. 9. diff. 1. tangeret Corpus Christi in peccato mortali non esse peccatum mortale. Quod probatur à fortiori: quia ex opinione probabilissima, quam ego cum Valquez, & aliis olim docui, ministrans Corpus Christi in alio mortali peccato mortali non peccat mortaliter. Ergo à fortiori de casu, de quo loquimur.

9. Et tandē quero, an dari possit casus, in quo quis possit communicare cum conscientia peccati mortalis. Et respondit affirmativē Curtillus in *addit. ad Marcin. prat. 8. dub. 24.* ubi sic ait: [Si quis mox Eucharistiam sumpturus, in circulo de aliquo mortali recedatur, & absque infamie nota, puta sui peccati suspitione, nullo modo Confessionem præmittere, nec ullam tergiversationē invenire valeat, advertat, que se non esse contritū, nec posse pro tunc conteri, an citra mortale communicare possit? Respondeo; quod præterquam quod, se non esse contritum certō cognoscere posse non puto; tamen dato, quod ita sit, id absque ullo peccato fieri potest: nam, quando concurrūt duo præcepta eiusdem rationis, illud servandum, quo servato, minora incommoda sequuntur, ac servato altero, de duobus enim malis minus eligendum. *Duo mala. 1. 3. cap. Nervi. 1. 3. Arist. 2. Ethic. c. 9.* quare, quāvis sit de iure divino evitare irreverentiā Sacramenti, illudque in mortali nequaquā recipere, cum sancta sanctē tractanda sint; & de iure etiam divino sit evitare scandalum proximi ex illo *Matth. 18. nimirum, aditantium, qui temerē aliquid de illo, qui à cirulo discederet, suspicari possent; tamen minora mala ex talis scandalī devitatione sequerentur, quā cum peccato communicaretur; quia in primo casu plura proximi peccata vitarentur; in secundo verō non nisi unum, quod profectō, neque esset peccatum, nisi materialiter tantum; nam, cum assumeretur, tanquam medium ad adsequendum aliquod bonum, nimirum, ad evitandum majus malum, & media specificentur à fine, ipsum esset etiam bonum, & materialiter tantum malum, vt eleganter suo more asserit Sanch. in *Sum. lib. 1. c. 10. n. 16. sine* cum Vasq. Marina, Azorio, &c. Idque evidenti pacitate patet: nam idem peccatum est, & eiusdem speciei, Sacramenta subiecto incapaci, & indigno exhibere, quā subiectum incapax illa recipere, cum in utroque casu sancta non sanctē tractentur; ergo, sicut Sacerdos ad scandalum vitandum, existenti in peccato mortali, & Eucharistiam publice petenti, illam ex communi Doctorum sententia citra mortale exhibere potest: ita etiam existens in peccato mortali, ad evitandum scandalum, illam etiam citra mortale recipere poterit.]*

Huc etiam Curtill. Quem casum in Sacerdote celebrante admittit etiam Vasq. & Hurtad. quos ego adduxi in *3. p. tr. 4. ref. 98* quorum sententiam probabilem existimam Eminētissimus Dominus meus Car. de Lugo, teste Pellizario in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. c. 3. sect. 2. n. 103.* sed contra Vasq. insurgit Ochagavia à me, ubi *suprà*, citatus, & novissimē Antonius de Escobar in *Theol. mor. tract. 7. Exam. 7. c. 5. n. 62.* quia in casibus supradictis, tam laicus, quā Sacerdos, potest elicere votum contritionis, cum Deus semper sit paratus auxilium præbere. Vide Suar. in *3. p. tom. 3. disp. 66. sect. 1.*

RESOL. CLIX.

An sit sufficiens sola admiratio, ut Sacerdos possit absque prævia confessione celebrare?
Et cursum docetur nomine scandalī in materia, de qua loquimur, comprehendī etiam admirationem populi. Ex part. 9. tract. 3. Ref. 20.

§. 1. Negativē ex Coninch, & Suarez respondet Trullench de *Sacr. lib. 3. c. 6. dub. 4. n. 14.* ubi sic ait: [Nota, ea, quæ diximus, militare, quando sequitur scandalum, intelligi de scandalo proprie accepto, & in rei veritate; non verō si tantummodō sequatur quedam admiratio absque scandalo, & infamie periculo. Tunc enim dicitur; sequi scandalum, quando datur occasio detrahendi, vel temerē judi-

candi, vel proximum infamandi, &c. non verō quando solum datur occasio admirationis, quod est diligenter advertendum: nam aliqui accipiunt admirationem pro scandalo.]

2. Non deseram hic apponere verba Garciae in *Sum. tra. 3. diffic. 5. dub. 1. p. unit. 5. n. 39.* ita asserentis: [Porque toda la dificultad deste caso consiste en averiguar, quando ay infamia, y nota, será bien que lo espliquemos mas. Avierto pues para su inteligencia, que una cosa es escandalo, otra es admiracion. Suarez, Bonacina, y Coninch dicen, que la admiracion no basta para escusar de confesarle; però à Cordova, Sylvestro, Machado, y Fagundez no les agrada esta opinion, y con razon: porque aunque muchas vezes se admira el vulgo de cosa leves; però en estas materias de ordinario se junta con la admiracion la nota, y escandalo, viendo que este no celebra, & aquel no comulga, si bien menos nota ay en los seculares para comulgar, que en los Sacerdotes para celebrar; però lo cierto es; que de la admiracion toman ocasion de hazer juyzios, y de hablar contra el Parocho, & sacerdote, y infamar algunos proximos, y assi de ordinario à la admiracion va anexa la infamia, y escandalo. Digasse lo que quisiere Lugo *diff. 1. 4. sect. 1. n. 158* y pues siempre que se teme nota, & infamia, prudentemente concuerdan los Doctores, que escusa el Precepto de la previa Confession: venimos à concluir, que por lo ordinario para escusar es suficiente la admiracion; y finalmente Suarez lo viene à conceder à la postre. Ni vale lo, que dize Coninch, que no basta la admiracion, si de ay no se sigue alguna mala sospecha; porque supone un imposible, moralmente hablando, y mas en lugares cortos, donde estas cosas son mas contingentes, y se sabe cada uno, como vive. Però en esto no se puede dar regla general, sino que se ha de quedar à arbitrio de buen varon. Esta doctrina estiene Juan Sanchez *disp. 3. 2. n. 2. & 6.* aun à caso que justamente huviesse negado, & creyessè que la avia de negar el Cōfessor la absolucion al penitente, & por no querer dexar la cōcubina, & por otro titulo, como se le figa infamia de no comulgar, y se halle con contric. on provablemente. Veale este Autor.] Hac omnia Garciae.

3. Nota etiam Grand. in *3. p. contr. 6. tr. 10. disp. 7. n. 13.* ex Sylvestro, Armilla, & aliis viris doctis, nomine scandalī in materia, de qua loquimur, docere, comprehendī etiam admirationem populi: hanc etiam sententiam tenet aperte Machad. de *perf. Confess. 10. 1. lib. 2. p. 4. tr. 8. document. 3. n. 4.* Sed tu cogita: nam video DD. communiter sentire contrarium.

RESOL. CLX.

An Regularis, qui per pium Confessarium non potuit obtinere licentiam à Superiore, ut absolvatur à reservatis, possit sine prævia confessione Eucharistiam sumere, aut celebrare?

Et an in prædicto casu, hoc ipso, quod Superior Regularis neget prædictam licentiam, possit is absolvi à supradicto Confessario ex tacita confessione licentia Superioris, v. g. Provincialis, Generalis, aut Papa pro illa vice?

Et an hoc verbum pro illa vice, intelligatur pro una vice tantum, an vero toties, quoties dicta facultas petitur à Confessario, & negatur à Superiore? Ex p. 9. tract. 3. Ref. 15.

§. 1. Respondeo affirmativē: quia in tali casu censendus est non habere copiam Confessarij. Et idē Præpositus in *3. p. 9. 80. art. 5. dub. 3. num. 19.* rectē notat, non esse præmittendam Confessionem

Sup. hoc lege doctrinā Resolutionū not. seq.